

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Utenriksministeren

Stortinget
Utenriks- og forsvarskomiteen
v/leder Ine Eriksen Søreide
0026 Oslo

Oslo, 21. oktober 2022

Uttalelse fra Utenriksdepartementet ang. Dokument 8:8 S (2022-2023) – representantforslag fra representantene Bjørnar Moxnes og Mímir Kristjánsson

Jeg viser til Dokument 8:8 S (2022-2023), hvor det foreslås å endre EØS-loven etter islandsk modell for å sikre Norges handlingsrom og nasjonale interesser overfor EU.

Konkret går forslaget ut på å endre EØS-loven slik at nasjonale lover og regler kan gis forrang når det er nødvendig av hensyn til viktige samfunnsinteresser.

EØS-loven gjennomfører EØS-avtalens hoveddel i norsk rett. EØS-avtalen er en folkerettslig avtale og måtte derfor gjennomføres i den nasjonale retten for å få rettsvirkninger i Norge.

EØS-loven tjener også til å gjennomføre EØS-avtalen protokoll 35, hvor EØS/EFTA-statene påtar seg å sikre at EØS-regler som er gjennomført i nasjonal rett skal gå foran andre lovregler i tilfelle konflikt. Om nødvendig skal dette sikres gjennom en nasjonal lovregel. Således følger det av EØS-loven § 2 at bestemmelser i lov som tjener til å oppfylle Norges forpliktelser etter EØS-avtalen, i tilfelle konflikt, skal gå foran andre bestemmelser som regulerer samme forhold.

Spørsmålet om forrang var tema ved inngåelse av EØS-avtalen. I EU-retten har man et forrangsprinsipp som innebærer at EU-reglene går foran nasjonal rett uavhengig av om reglene er gjennomført eller ikke. Dette vil også omfatte EU-regler som senere er gjort til EØS-regler. Norge og de andre EØS/EFTA-statene ble derfor enige med EU om at en viss form for forrangsbestemmelse også var nødvendig i EØS-avtalen. For å ivareta EØS-avtalens folkerettslige status er det i EØS/EFTA-statene den nasjonale retten som skal gi forrang for EØS-reglene. Videre er det kun de EØS-reglene som er gjennomført i nasjonal rett som gis forrang.

For øvrig legges til at man i norsk rett uansett har et presumsjonsprinsipp. Presumsjonsprinsippet er et etablert tolkningsprinsipp, som går ut på at norsk rett forutsettes å være i overensstemmelse med Norges folkerettslige forpliktelser. Prinsippet medfører at norske domstoler må velge de tolkningsmuligheter de har for å tolke norsk rett i samsvar med folkeretten.

Etter mitt syn gjennomfører dagens EØS-lov de forpliktelsene Norge har påtatt seg på riktig måte. Jeg deler representantenes syn på viktigheten av å sikre nasjonalt handlingsrom og interesser overfor EU. Jeg mener imidlertid ikke at veien å gå er å endre EØS-lovens § 2 som gjennomfører en folkerettslig forpliktelse Norge har påtatt seg gjennom EØS-avtalen.

I henhold til Hurdalsplattformen ønsker regjeringen å jobbe mer aktivt for å fremme norske interesser innenfor rammene av EØS-avtalen, og handlingsrommet i avtalen skal tas i bruk. Norges handlingsrom og nasjonale interesser overfor EU sikres gjennom arbeid på flere arenaer. Blant annet deltar Norge aktivt i EUs ekspertgrupper, komiteer og byråer ved utredning og utforming av nye tiltak og regelverk på EU-siden. EU-regelverk som innlemmes i EØS-avtalen tilpasses særlige forhold som gjør seg gjeldende i EØS, og Norge bidrar i rettsutviklingen i EU/EØS gjennom innlegg for EU- og EFTA-domstolen.

Med vennlig hilsen

Anniken Huitfeldt